

**KONSTITUTSIYA: ASOSIY TAMOYILLAR, AHAMIYATI VA
RIVOJLANISHI**

Xudoyberdiyev Rashid Zokir o'g'li

Toshkent davlat tibbiyot universiteti. O'qituvchi

E-mail: xudoyberdiyevrashid077@gmail.com

Talaba: Ergasheva Jasmina Farid qizi

Toshkent davlat tibbiyot universiteti

E-mail: ergasheva_jasmina@icloud.com

Annotatsiya. Ushbu maqola konstitutsiyaning ta'rifi, uning tarixi, asosiy tamoyillari va zamonaviy jamiyatdagi o'rni haqida keng qamrovli ma'lumot beradi. Konstitutsiya har bir davlatning huquqiy asosini tashkil etadi va fuqarolar huquqlari, erkinliklari, davlat boshqaruvi va qonun ustuvorligini ta'minlaydi. Maqolada O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, boshqa davlatlarning konstitutsiyalari bilan taqqoslash, shuningdek, konstitutsiyaning kelajakdagi rivojlanish istiqbollari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: konstitutsiya, huquqiy davlat, demokratiya, bo'linish va muvozanat, fuqarolar huquqlari, O'zbekiston Respublikasi, xalqaro tajribalar.

Konstitutsiya- bu davlatning asosiy qonuni bo'lib, u davlat tuzilmasini, uning organlari o'rtasidagi munosabatlarni va fuqarolarning huquq va erkinliklarini belgilaydi. Har bir davlat o'z konstitutsiyasiga ega bo'lib, bu hujjat jamiyatda tartibni saqlash, qonun ustuvorligini ta'minlash va fuqarolarni himoya qilishda muhim rol o'ynaydi. Konstitutsiya nafaqat qonunlar to'plami, balki millatning tarixiy, madaniy va ijtimoiy qadriyatlarini aks ettiruvchi asosiy hujjatdir.

Konstitutsiyaning paydo bo'lishi insoniyat tarixida muhim voqea bo'lgan. Birinchi yozma konstitutsiya sifatida 1787-yilda AQSH Konstitutsiyasi qabul qilingan. Ushbu hujjat demokratik boshqaruv tamoyillarini belgilab berdi va

boshqa davlatlarga namuna bo'ldi. Keyinchalik, Fransiya, Germaniya va boshqa ko'plab davlatlarda konstitutsiyalar qabul qilindi. Har bir konstitutsiya o'z davrining ijtimoiy-siyosiy sharoitlariga mos ravishda ishlab chiqilgan.

Konstitutsiya fuqarolar huquqlarini himoya qiladi va ularning erkinliklarini ta'minlaydi. Huquqiy davlatda har bir insonning qonun oldida tengligi ta'minlanadi.

Fuqarolar o'z vakillarini saylash orqali davlat boshqaruvida ishtirok etadilar. Saylov jarayonlari ochiq va shaffof bo'lishi kerak.

Ijro, qonun chiqaruvchi va sud hokimiyatlari o'rtasida muvozanatni saqlash zarur. Bu tamoyil davlat hokimiyatining suiiste'mol qilinishini oldini oladi.

Fuqarolar davlat boshqaruviga ta'sir ko'rsatish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Bu orqali jamiyatning manfaatlari himoya qilinadi.

Konstitutsiya fuqarolarning asosiy huquqlarini belgilaydi, masalan, so'z erkinligi, to'planish erkinligi va boshqa fundamental huquqlar.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 1992-yil 8-dekabrda qabul qilingan. Ushbu Konstitutsiya O'zbekistonning mustaqil davlat sifatida asoslarini belgilaydi. U quyidagi asosiy tamoyillarni o'z ichiga oladi:

Fuqarolar huquqlari va erkinliklari: Konstitutsiyada fuqarolarning asosiy huquqlari aniq belgilangan.

Davlat hokimiyating bo'linishi: O'zbekiston Respublikasida davlat hokimiyatining uchta tarmog'i: ijro, qonun chiqaruvchi va sud hokimiyatlari o'rtasida bo'linishi ta'minlangan.

Ijtimoiy adolat: Ijtimoiy adolatni ta'minlashga qaratilgan tamoyillar mavjud.

Boshqa davlatlarning konstitutsiyalari bilan taqqoslaganda, O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi har jihatdan o‘ziga xosdir.

AQSH Konstitutsiyasi: Individual huquqlarga ko‘proq e’tibor qaratilgan. U fuqarolarning erkinliklarini himoya qilishda kuchli mexanizmlarni taqdim etadi.

Fransiya Konstitutsiyasi: Ijtimoiy tenglikka katta ahamiyat beradi va ijtimoiy huquqlarni himoya qilishga qaratilgan.

Germaniya Konstitutsiyasi: “Asosiy qonun” sifatida fuqarolar huquqlarini himoya qilishga yo‘naltirilgan.

Zamonaviy davrda konstitutsiyalar doimiy ravishda yangilanmoqda va takomillashmoqda. Bu jarayon:

Ijtimoiy tarmoqlar: Fuqarolar ijtimoiy tarmoqlar orqali o‘z fikrlarini bildirish imkoniyatiga ega bo‘lishmoqda.

Xalqaro standartlar: Xalqaro standartlarga mos kelish uchun konstitutsiyalar yangilanmoqda.

Yosh avlod: Yoshlar o‘z huquqlari haqida xabardor bo‘lishi va faol ishtirok etishi zarur.

Kelajakda konstitutsiyani yanada takomillashtirish uchun fuqarolarni faol ishtirok etishga undovchi dasturlar ishlab chiqish zarur. Shuningdek, konstitutsiyaning asosiy tamoyillarini keng ommaga yetkazish uchun ta’lim tizimida maxsus kurslar tashkil etilishi lozim. Shuningdek, xalqaro tajribalarni o‘rganish va ularni mamlakatimiz sharoitlariga moslashtirish ham muhimdir.

Konstitutsiya- bu har bir davlatning muhim hujjati bo‘lib, u fuqarolar huquqlari, erkinliklari va davlat boshqaruvining asoslarini belgilaydi. Zamonaviy jamiyatda konstitutsiyaning ahamiyati yanada ortmoqda. Fuqarolarni o‘z huquqlari

haqida xabardor qilish va konstitutsiyani takomillashtirish jarayonida ishtirok etish ularning burchidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (1992).
2. Ginsburg, T.Melton, J. (2015). “Does the Rule of Law Matter? A study of Constitutional Law and Development”.” Journal of Comparative Law”.
3. Elkins Z., Ginsburg, T.Melton. J. (2013). “ The Endurance of National Constitutions”. “Cambridge University Press”.
4. Toktomuratov M.(2020). “O‘zbekiston Respublikasining Huquqiy Tizimi”. “O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Axborotnomasi”
5. Hurst, P., Ziegler, J. (2018). “Constitutional Law in Nutshell”. “West Academic Publishing”.